

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

Amacusæ vexuntur Christiani, Almeida exulat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

bant bonziji multis apud Senatum questi ut decernenda sibi causa crederetur, tùm ipsi reiecti sunt, tùm sopita exinde omnia; & serenum rediit tam mite, ut consuetas pietatis vices Christiani palam cum Ludouico resumerent, nam duabus ab hinc hebdomadis, recolentibus luctu anniuersario Christi mortem, non adesse modo suis cum aulicis sategit, verum & publicæ ad Christi sepulchrum flagellationis pars esse; sed Regis mandato persuasus ne malè sopitas inimicorum iras nouo hoc sui spectaculo suscitaret, paruit, cœptoque abstinuit, quamuis non sine aliqua deinde contractione animi, & mœrore, postquam rescinit, fuisse tunc in templo cum gladiis, ad hoc à Bonziis, summissos, ut religiosa cum cœteris distentum flagellatione ferro conficerent.

His indutiis potius quàm pace fructuosè gaudebant eæ insulæ, ducebatque ex iis Valla liquidissimas animi voluptates, cùm Generalis Præpositi redduntur ad eum litteræ quibus reuocabatur in Europam. His magno cum dolore perlectis, seque ipse inculpans plurimum, quod cœlum Indicum sibi noxium causatus, mutationem illam petiisset; reditum parauit, euocabatur quoque in indiam Villela à Prouinciæ inspectore nec vsquam proditur cui bono; querelas solum tristes reperio Bartholomei Regis, iacturam illorum, & defuncti nuper Turriani, luctu acerbo prosequenti, miseram te! aiebat, Christianitas Iaponum quæ sic desereris. Obiit Turrianus, euocatur Villela in Indiam, in Europam Valla reuertitur, quis auxiliator deinceps, quis defensor, quis pater, huic orphanæ Christianitati? at neque deerant aliqui, & accessere iis totidem, de quibus inferius, sed ij ad desiderium sancti Regis, magis nulli quàm pauci.

Amacusæ
vezuntur
Christiani,
Almeida
exulat.

Eundem ferè per diuersa cursum Amacusæ Christiana res tenuit hoc eodem anno 1569. Illuc Frater Almeida Toni postulatu, Turriani mandato cùm venisset, malè statim ominatus est de Euangelij progressu, quod inducturus aduenerat; nam qui dedituram se Christo insulam sponderat Tonus, ut plus aliquid posset, quàm Gubernator; at minus poterat quàm Tonum hoc est Principem oporteret, eamque Rectores publici, arrogauerant sibi potestatem, ut suo arbitratu omnia gererent. Almeida igitur multorum vsu annorum sapiens, non ante populum ad sacras conciones aggressus est cogere, quam à Tono quinque impetrasset. Primum, ut arcium Præfectis quas in sua habebat ditione placeret legem Iesu Christi sanctissimam Amacusæ liberè promulgari: alterum eandem ipsemet continuato octiduo audiret; Tertium auditam si probasset, vnum ex liberis assignaret sacris fontibus lustrandum, futurumque exinde patronum & caput illius Christianitatis: ad hæc locum attribueret ædificandæ Christo ædi sacræ; vltimum pagis per milliaria viginti Xichim vsque ad mare iacentibus facultas fieret suscipiendi sacra Christiana, Tonus Principis fide, prolixè omnia promisit; & cœpit Almeida, Dei nomine inuocato, sacrosancta fidei arcana in
confer

confertissima nobilitatis & populi multitudine explanare, Tono ipso non uti promiserat solum octiduo, sed multo saepius audiente, qui tunc qualiscumque animo fuerit, certe in posterum censi potuit factis Christianus, vrbis vero Praefectus vir sapientia singulari, & inter Iapones aeternum laudandus, inflammatos attulit ad fidem spiritus, primus omnium ipso Paschae die, aquis vitalibus initiatus est, & Leo nominatus; secuti sunt familiares quinquaginta; post socer, & partim ex aula Principis partim aliunde centum & viginti, crevitque breui ex ciuibus numerus, aliis septingentis; & per suburbia quadringentis. Spiritu increato Almeidae vocem, & Leonis curas potenter animante, dum perinde Leo cuiusque saluti quaerendae incumberet, ut si suam in ea haberet repositam. Iamque res eò tendere videbatur, ut paucos intra menses nullus esset Amacusae praeter Bonzios Ethnicus, sed enim tum solos, quis de sua patella, cultor Xachae, & Amidae saginasset? ventre igitur auctore, & extimulante malitia propria, decernunt legem Christianam rebus suis tam calamitosam opprimi non posse, nisi oppresso & extincto Leone, quo tanquam firmamento stabat; sed huic tali, tantaque nixo popularitate è viuis tollendo, videndum hominem nihilo viribus minorem; quem porro, & unde? suggestit aliquis sin iis nequior, at subtilior daemon, nec unum sed duos, modumque scele- ris cum iis instruendi, fuere ambo Toni fratres; armis praerat alter, civilem aliter gerebat magistratum, iis aperiant oculos ut tandem aduertant, à fratre Principe quam nihili fierent, qui ritum exitiabilem & scelestum iis inconsultis induceret, nedum spreto illorum assensu, velut essent de plebe, nihilque ad Tonum attinerent, triumphare interea Leonem, Leoni committi, credique omnia; tot illum habere sequaces, quot essent Christiani; nec tam Religionis esse quam populi caput, figebat lethali aculeo haec spina plus satis ambitiosam fratrum invidentiam, adduntur tamen iis Naniae veteres de carnis humanae dapibus, de commercio cum daemonibus & quicquid in nomen Christianum, & Almeidae comminiscit, & exaggerare libuit: demum impij homines pietatis Religiosae larna sceleri obducta flebiliter, Iaponum Deos in sinum rebellium deponunt; strenue agerent, quod honor iis debitus, quod religio dictabat, sed intelligerent Leone superstite, omnia in cassum abitura, quam velut legitimo, & supremo iure pronuntiatam sententiam, perduelles Germani ex ore Bonziorum rapiunt, septingentos conducunt milites, & suo quodam palatio claudunt, quoad caelo albente, ad incendendam infantis domum, delendumque ferro tum eius cognatum tum familias amborum illos emitterent, ne quem tamen primus armorum strepitus rebellionis metum Tono iniiceret, praemonetur à fratribus de re tota, non adhuc consultanda, sed rata & fixa Tonus fidi amici perfunctus officio, respondet, Leonem si vellent mortuum nolle se vivere: at ij Tono ipsi barbarè inducunt, mox, ergo sibi ventrem secet, mandantque primario cuidam

Bonzio significandam hanc edictionem, verum is ad imminuendam facti inuidiam, tot illum precibus tot rationibus subegit, ut ab inferenda sibi nece abstractum, ad probanda fratrum de Leonis cæde consilia adduceret, inde ad Leonem idem Bonzius pergit, denuntiaturque illi ab armorum Præfecto, si vir esset, seipse occideret; vel pararet ad defensionem; quæ dum exponeret, circumspectabat trepidus, & labris tremulis hæsitabat, vidit enim longè confidentius munitum quàm expectauerat, sexcentos secum in armis habebat Christianos, paratos in vtrumque aut illum conseruare, aut pro illo mori, robusto vallo cingebatur domus crassioribus conferto tabulis & speculis distincto quibus singulis suos excubabat catapultarius, inuentum firmitate magis quàm elegancia spectandum; nempe coeptum simul propeque perfectum adeo in illud feruidè multorum festinatio defudat. Tonus enim auditam coniuratorum machinationem, præcipiti nuntio Leoni indicarat; Leo per suos ciuitati & suburbiis vbicumque degerent Christiani, quorum ingens momento confluxit multitudo, nec solum armati & pugnae habiles, morituri pro illo si belli fors ferret; sed teneræ virgines festo cultu ornatae, & pueri paruuli cum eo pariter morituri: cæcus enim rumor vulgauerat Præfectum urbis ante omnes, Christianos deinde vniuersos, igni, & ferro destinatos: vnus tamen verè ad necem petebatur Leo cum cognato & vtriusque familiis ad septuaginta circiter capita, sed longè aliò crudelitas amens euauit. Denuntianti enim coniuratorum sententiam Bonzio, respondit Leo, qui se mortuum vellet; adesset ocyus seque occideret, hunc se interea fidenter operiri: metu alas addente Bonzius, tam multa de Christianorum numero præsidio, de munitionum firmitate, de confidentia omnium retulit, ut paradoxa narrare videretur, & qui se putarant incautis adfore improuisos, ipsi metu absteriti se pugna abstinerent; mitiusque iam cum illo tractarent, velut eius studerent securitati & quieti. Ergo alterutrum legeret per legatum proponunt Christi fide, aut insula cedere: at is audenter, & liberè vtrumque negauit: fide; quidem minimè omnium, ante sibi reuulsum iri cor quam Christi fidem exilium verò vnum sibi ab vno posse Principe imperari, si iuberet imperata facturum: certè Tono paruit flagitanti, ad sedandas turbas, & eundem periculis obuiana, necessitati secum ut vellet cedere; locumque tantisper extra insulam optaret, qui esset illi futurus gratior; inde ab se reuocatum iri; si Christi lex per insulam latius funderetur, aut fieret minus odiosa, maiori quàm prius honore, & gratia attollendum; obsecutus est poscenti, vir fortis, & candidæ generositatis non sine hostium admiratione, & Almeida auctore, cum familiaribus quinquaginta, secessit Cocinozum, asylo Sanctorum exulum iam sacram qui ultra mille eò confugerant, virtute omnes excellenti, & singularium meritorum: hoc secessu ab armis fratres Principis discessere, & Amaculæ pax sua rediit. Paucis ab hinc elapsis diebus contigit quod ut
Christia

Christianos iucundè animauit, sic incredibili pudore suffudit Ethnicos. Toni filius natu maior, seu leuitate iuuenili, seu quod eius in-teresset, occurrentem fortè puerum moratus, interrogauit de nomine; mihi nomen Christophoro est, inquit puer; iuuenis quasi ad vocem barbaram, perstrictus, ecquid, ait, tu nuper, aliud vocabare? simul illius vetus nomen ethnicè edidit, planè refert puer vocabar hoc nomine, sed iam Dei gratià Christianus, nomen vna cum lege, mutaui. Tun' ergo Christianus, infert Princeps in modum dedignantis, hoc est; multa que effudit in Christianos, & Deum sacrilega; quibus puer tranquille ac liberè, Deus, inquit, noster vnus est, & verus cæli, terræ, & vniuersorum conditor; vestri, nec Dei, nec veri, sed saxa, & trunci lignei sceleratorum effigies, quos sua flagitia æternis ignibus post mortem addixerunt; quibus similiter addicendi sunt omnes eorum cultores; ad hæc iuuenis Princeps tam inexpectata, sicine, de diis meis, & audiente me? strictoque acinace, vel palinodiam mox cane, vel morere: quibus nihilo commotior puer, hæc retulit, laudem verò egregiam tueris, si occideris inermem? quid autem tu tibi tuo illo acinace denique expunges? per corpus laniatum, scilicet animam attinges? laxabis illi ad exitum vias, colligeturque à Christo gloriosa, pro quo en adsum promptus, hic Princeps, aut istam puero simulasset formidinem; aut illa in puero magnitudine animi emollius, atque attonitus, mutato vultu & renidens, illum amplectitur, fictionem iocosam excusat, voluisse tantum eius constantiæ periculum facere, illumque comitantibus se auicis plurimum dilaudans, abscessit. Hanc Deus illis Christianorum primitiis, etiam pueris vocis illius efficacem indebat intelligentiam quæ tot millia martyrum Ecclesiæ peperit; *Nolite timere eas qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*, quem clarè ad sensum, puer minas Principis elisit. Christianitatem Amacusæ egregium illius facinus, pari eius & facti & verborum celebratione, propensisque in omni etiam tenella ætatula studiis fundendi pro Christo sanguinis: inter hæc Bungi Rex ad preces Turriani, Christianam rem Tono intimo affectu commendauit, subdens si quid bene mereri de se, non sperneret, habereque in occasiones qualibet deuinctum, integraret Almeida prædicandi; suis verò suscipiendi Euangelij facultatem, addiderat literis in pignus benevolentia, munus æstimabilius donantis maiestate quàm pretio, quòd à potentissimo Iaponiæ Rege ad Amacusæ dinastam mitteretur: tanti fecit hoc Tonus vt se non caperet, & cunctis passim delegendas Regis literas ostentaret, officiosa comitate supra quam sibi arrogaturus vnquam foret deliburas, quare Ameidæ restituitur illico prædicatio libera, cum amplissima potestate peragrandæ totius insulæ, & Christo adiungendæ: qua ille gnauius, & strenuè vsus, mense non integro quingentos ritè institutos sacro fonte lustrauit: quæ causa Bonzios exciuit denuo in turbas, nec iis sedandis valuit reuerentia literarum à Bungeni, nec Toni ad Regem
 quas

quas tumultuantibus exhibebat Tonus, ad probandam illis necessitatem sui in Regem obsequij. Almeidam volebant in perpetuum exulem; ac ne soli debilius & frustra id vellent, germanos Toni duos, ad arma & minas iterum proritant, quibus vim metuens maiorem Tonus rogat Almeidam ne grauetur insula exite, salutantique vltimum, chirographo Principis munitas tradit vacuas tabulas quibus ipsemet promissa inscriberet, quæ iteratò illi confirmabat, eius nempe in insulam reducendi; natu maximum liberorum Christo per Baptismum sacrandi; cum pagis ditionis suæ decem & quatuor, in præludia quædam vberioris spei, quam contestabatur se ratam facturum conuersione totius insulæ; et si vitam in ea ponere oporteret. Profectum Almeidam, coguntur breui à Bonziis, iuuenes duo sequi, quos vice sua illic reliquerat; nec tamen ab armis discedunt perfidi, vt qui nequaquam Religionis negotium sed ambitus gererent, quem sortiti sunt adeò felicem vt Regis Saxumæ auxiliis, possessione insulæ fratrem extruserint, vna tantummodo ex multis fideli sibi arce, in quam se recepit, sed non diu postea in suam ditionem dignitatemque asserendus. Turriani siquidem commendatione Rex Bungi exercitum è Regni sui confinio Amacusam misit, qui fratres impios & perfidiosos obsidione arcta, ad deditionem, aut mortem ex fame adigerent: atque hic Tonus promissorum fideliter memor Almeidam à Turriano repetiit, & hoc 1570. in anno, de Christianitate Amacusæ subsistet stylus, quæ sequuntur ad nostros pertinent: ac trium imprimis operatorum appulsus felix, post longas octodecim mensum Meaci ex itinere Sinensi moras. Horum nomina P. Organtinus Gnechius Brixianus; P. Baltazar Lopez, & P. Franciscus Cabralis Turriano susceptus in nostrorum gubernatione, copiosum inferius daturi scribendi argumentum. Xichim socij omnes, quo applicuerant, ad eos statim conueniunt, præter Froem, qui media procul Iaponia distabat, post aliquot simul in commune de Cristiana re, ac nostra promouenda consultationes, diuersa in quibus laborem ponerent sortiuntur Regna, vnus cum Almeida Cabralis inspicienda sibi assumpsit loca seorsum singula, fundatis iam Ecclesiis Deo sacra, in quibus cum multos Christo adiunxerint, tum fuit maximè illustris opera qua Bartholomei Regis matrem, vxorem, & liberos duos, puellam annorum duodecim, priorem natu & Regni hæredem Principem, hos P. Cabralis centumque alios ex aula solenni Baptismo expiauit, accessit fundatio nouæ prorsus Christianitatis nongentorum circiter capitum & pagi quem ipsi incolerent, ab omni Ethnicorum consuetudine seiuncti, quod Bartholomei Regis piissimi præclaris in Deum studiis debetur potissimum, quem si ex Omuræ paruo Rege oculatior nobis prouidentia diuina Imperatorem toti Iaponiæ dedisset, Ecclesia illa dum hæc scribo propè ad nihilum deleta; coronas profecto regias duodeseptuaginta numeraret, quibus nunc Lucifer coronatur, totidem illic Regnorum paucis retro ab annis vsurpator, Omurensium Principum felices ad fidem accessus, celebrare

brauere vbique Christiani festis lætitiis, & gratiarum actione; sed ea paulò post gaudia sancti Senis Cosmæ Turriani tristis obitus in luctum conuertit.

Pridem illum ærumnæ missionis tot annorum operosissimæ, succo & viribus exhauserant, vt quod nihilominus labori non parcebat, multi attribuerent caritati deficientem naturam spiritu vegeto afflanti: at sensim deficiens nec habens de nostris in quem pondus illius Christianitatis moriendo, sat tutò deponeret, annuis literis iterabat preces ad Prouincialem, & inspectorem Prouinciæ Indicæ, vt virum cordatum mitterent, ætate ac virtutibus maturum, muneri denique grauissimo æqualem; fuitque diuinæ bonitatis, vitam eò proferret donec optatis fruatur: translata ergo in Cabralem missionis Iaponicæ gubernatione Xichi vltimam sedem fixit, exiguum illud quod supererat temporis, excolendis Neophytis daturus, sed vix hebdomadæ aliquot fluxerant, cum lenta febri correptus est, mercedis propinquæ nuntia, quæ bonos & fideles seruos apud Deum manet; quod is prudenter interpretans exinde secum, & in animi sui cura totus esse; vitam omnem suam confessione sacra recensere, spargere coram Deo continuas lachrymas, & multas quotidie horas precando exigere, duobus quibus superstes vixit cum dimidio mensibus. Septembri desinente malum in peius incrudit, isque se linqui vita & viribus sentiens, illa tamen sua magnitudine animi, & virtutis, per se in templum vt potuit descendit, vbi multo cum fletu, inter pia intimi affectus cum Deo colloquia, sacro viatico munitus est, id ei Villela officij præstante, quem nauis in Indiam expectatio illic interim detinebat: post eodem, & fratribus duobus religioso complexu salutatis, & fausta quam ex eo petierant adprecatione, præstolaturus aduentum domini secessit, sustinuitque circiter triduum tranquillo animo, & vultu alacri, cuius etiam in mortuo velut arridentis vestigia manserunt. Octobris 2. vitam clausit anno Christi 1570. ætatis quarto supra septuagesimum, Societatis vigesimo altero: ad exequias concursus vsque à trigesimo milliari, adfuere iis & Patres qui multum longinqui habitabant. Cautus funeris solennes, fecit luctus omnium, & comploratio, vocesque vocantium animæ suæ Patrem, firmamentum Christianæ rei, & virum sanctum; nec populi amor, & clara opinio hic meram posuit; Cùm enim Villela pro concione labores enarrasset quos vnus & viginti annorum longo tractu in salutem Iaponum exantlarat; & præmia quæ piè credi possent, fideli seruo fuisse reddita; qui perpetuis lachrymis dicentem fuerat prosecutus, populum vniuersum, inspiciendi cadaveris, desiderium ingens cepit, osculandique manus eius, & pedes; & reliquiarum aliquid ex eo auferendi; nec fuit in Patrum potestate hos motus disturbare, tametsi contenderent; caentes nimirum ne huiusmodi, vt solet Religiosus populi impetus, insolens aliquid attentaret. Cadaver itaque de nostrorum extortum manibus, certatim quisque manuum & pedum osculis, lachrymis, & pio raptu venerari; nam & sacræ vestes quas illi induerant, & talaris tunica in minutissimas

Mors & sanctimonia.
Turriani.